

Autorzy:

- **Działanie 1:** Mgr Michal Bodnár, PaedDr. Viera Dudáš, Prywatne Gimnazjum Dneperská 1, Koszyce, Słowacja
- **Działanie 2:** Mgr Hana Laktičová, Prywatne Gimnazjum Dneperská 1, Koszyce, Słowacja

Tytuł lekcji:

Powiedz mi, gdzie mieszkasz, a powiem ci...

Przedmiot/dyscyplina:

Działanie integruje następujące przedmioty: wychowanie fizyczne i sport, geografia, język słowacki i literatura. Powiązania interdyscyplinarne: wiedza o społeczeństwie, historia, matematyka, informatyka.

Typ jednostki i czas trwania:

PBL (Nauczanie Oparte na Miejscu) może być realizowane jako program całodniowy lub jako 2-3 godziny lekcyjne (1 godzina lekcyjna trwająca 45 min) w ramach wybranego przedmiotu.

Kluczowe zagadnienia:

Urbanonimy i ich znaczenie, położenie geograficzne i informacje o miejscowości, sieć społeczna z lokalnymi mieszkańcami, urzędy, gmina, praca zespołowa i współpraca, refleksja.

Grupa docelowa / wiek:

- 14-16 lat

Poziom złożoności:

- Lekcje zaprojektowane w celu włączenia lokalnych doświadczeń lub zastosowań w ramach istniejących działań.

Cele i rezultaty:

Cele: Uczeń potrafi wyjaśnić pojęcie urbanonimu oraz jego informacyjną wartość dodaną z przeszłości i orientacyjną wartość w teraźniejszości w odniesieniu do miejsca zamieszkania. Uczeń potrafi wykorzystać zebrane dane w praktyce.

Kontekst: "Powiedz mi, gdzie mieszkasz, a powiem ci, jakie aspekty historyczne, społeczne, polityczno-prawne, kulturowe lub inne aspekty rozwoju wiążą się z miejscem, w którym żyjesz". Wszystko to ukryte jest w zazwyczaj niezwyklej nazwie przestrzeni publicznej, ulicy, placu, dzielnicy czy osiedla – jednym słowem: w urbanonimie. Często nie jesteśmy świadomi jego wartości informacyjnej z przeszłości ani wartości orientacyjnej w teraźniejszości. Jak powstały nazwy ulic lub innych przestrzeni publicznych w twojej społeczności? Kto i jak decyduje o ich wyznaczeniu? Czy to oznaczenie jest wystarczające? Z jakich miejsc twoja społeczność korzysta najczęściej w celu orientacji w terenie? Kto z twojej społeczności polega na nazwach ulic lub innych przestrzeni publicznych, aby orientować się w terenie? Próbowaliśmy znaleźć odpowiedzi na te i podobne pytania poprzez działania realizowane przez naszą społeczność szkolną jako naturalną część społeczności dzielnicy miasta, w której znajduje się nasza szkoła.

Rezultaty:

- Uczniowie gromadzą dane terenowe związane nie tylko z oznaczeniami ulic czy innych przestrzeni publicznych, ale także inne dodatkowe dane pochodzące z badań terenowych (np. liczba pięter budynków mieszkalnych, liczba dzwonek w poszczególnych klatkach, liczba kroków lub przebytych kilometrów).
- Uczniowie wykorzystają uzyskane informacje w nauczaniu kategorii językowej nazw własnych części miasta lub gminy, tj. urbanonimów oraz związanych z nimi aspektów historycznych, społecznych, polityczno-prawnych i kulturowych.
- Uczniowie tworzą lokalną mapę tematyczną z unikalnymi etykietami graficznymi wybranych punktów orientacyjnych i prezentują ją.

Zarys działań / opis planu lekcji

Działania	Wykorzystanie metody	Czas trwania	Materiały / zasoby
1. Działanie 1 (Mapowanie ulic w naszej dzielnicy)	Praca w grupach	150 minut	Notatnik, lista ulic
2. Działanie 2 (Jak ulice w naszej dzielnicy otrzymały swoje nazwy)	Praca w grupach	90 minut	Papier, markery, zdjęcia
3. Zakończenie i refleksja		20 minut	

Szacowany czas całkowity: 260 minut

Notatka nauczyciela:

Mamy nadzieję, że nasz przewodnik będzie pomocny dla nauczycieli we wprowadzaniu MZU w szkołach. Mimo że jest to nauczanie wykraczające poza tradycyjnie ustalone ramy, początkowe obawy naszych nauczycieli zostały rozwiane przez satysfakcję uczniów wynikającą z bliskiego połączenia pozornie nieuchwytniej teorii ze znaną, namacalną praktyką. Po tych działaniach możemy stwierdzić, że komunikacja i współpraca między nauczycielami ulegnie poprawie, a także wzmocni ducha zespołowego naszej społeczności szkolnej. W roku szkolnym 2025/2026 planujemy kontynuować wdrażanie MZU w innych przedmiotach poprzez wzajemnie powiązane działania.

Opis poszczególnych działań:

Działanie 1: Mapowanie ulic w naszej dzielnicy

Czas trwania: 150 minut (instrukcje, podział uczniów na grupy, praca zespołowa)

Lokalizacja: na zewnątrz, w społeczności

Przedmioty: wychowanie fizyczne i sport, geografia

Materiały: notatnik, lista ulic

Opis działania:

Zalecamy podzielenie klasy na małe zespoły (każdy po około 5 uczniów). Każdy zespół otrzymuje obszar z ulicami do zmapowania. Wyjaśnij uczniom, co będziemy obserwować w ramach danego zadania i jakie różne informacje będą zapisywać podczas jednego spaceru.

Uczniowie mają za zadanie:

Zrobić zdjęcia tablic z nazwami ulic.

Zapisać numery domów w blokach.

Zapisać liczbę mieszkań w danym bloku.

Zapisać liczbę pięter, liczbę dzwonek, liczbę bram/klatek.

Rezultat: Zdjęcia ulic, tabela z nazwami ulic, liczbą bram, mieszkań, pięter. Innym rezultatem jest mapa trasy ulic, którą uczniom udało się przejść w danym czasie, liczba kroków, długość trasy.

Ideą całego działania jest połączenie teorii z praktyką. Wykorzystanie informacji i danych uzyskanych na innych przedmiotach w klasie lub w terenie.

Działanie 2: Jak ulice w naszej dzielnicy otrzymały swoje nazwy

Czas trwania: 90 minut (instrukcje, podział na grupy, praca zespołowa, burza mózgów)

Lokalizacja: klasa szkolna

Przedmioty: język słowacki i literatura

Materiały: papier, markery, zdjęcia

Opis działania:

Zalecamy podzielenie klasy na zespoły (każdy po 5-6 uczniów). Uczniowie otrzymają instrukcje, jakie będzie ich zadanie na lekcji i na czym się skupią:

1. Tworzymy "językową" mapę ulic w dzielnicy Koszyc – Nad jazerom (Nad jeziorem), gdzie: mieszkamy, jesteśmy blisko szkoły, są ciekawe nazwy.
2. Tworzenie nazw ulic – zasady – strona merytoryczna.
3. Tworzenie nazw ulic – procesy słowotwórcze (derywacja, składanie...).
4. Tworzenie nazw ulic – zasady ortograficzne.

Uczniowie wykonają następujące czynności:

- a) Znajdą i graficznie przedstawią informacje o znaczeniu leksykalnym pierwotnego słowa, od którego pochodzi nazwa ulicy (pasmo górskie, rzeka, osobowość i inne... powiązanie z geografą, historią itp.).
- b) Zidentyfikują proces słowotwórczy, który został zastosowany w konkretnych przykładach nazw wybranych ulic z dzielnicy Nad jazerom.
- c) Będą potrafili stworzyć system, według którego nazwano ulice w dzielnicy Nad jazerom.

- d) Sformułują 3 zasady ortograficzne, które mają zastosowanie przy pisaniu nazw własnych – nazw ulic.
- e) Wybiorą kluczowe informacje z tekstów publicystycznych wybranych przez nauczyciela i opracowanych dydaktycznie (informacje o tworzeniu nazw ulic), np. artykuły o tym, jak ulice otrzymują nowe nazwy, o nazwach pochodzących od nazwisk itp.
- f) Sformułują 5 zasad, które powinny obowiązywać przy tworzeniu nazw ulic.
- g) Będą współpracować przy tworzeniu wspólnej klasowej "mapy obrazkowej" wybranych ulic.
- Rezultat: "Obrazkowa mapa ulic" wybranej lokalizacji w dzielnicy Koszyc – Nad Jazero.

